

پیشینه پژوهشی دکتر ابوالقاسم اسماعیل پور

a-esmailpour@sbu.ac.ir ; www.Sbu.ac.ir; esmailpour2@yahoo.com

متولد ۱۳۳۳، استاد فرهنگ و زبان های باستانی دانشگاه شهید بهشتی تهران، مدیر گروه زبان شناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران (۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲)، رئیس پژوهشکده زبان شناسی، کتبه ها و متون، میراث فرهنگی کشور (۱۳۸۵-۱۳۸۷)، استاد مدعو در دانشگاه مطالعات بین المللی شانگهای چین (۲۰۰۳-۲۰۰۵)، رئیس مرکز ایران-شناسی انستیتو مطالعات خاورمیانه دانشگاه شانگهای (۲۰۰۳-۲۰۰۵)، عضو هیات تحریریه مجله انسان شناسی ایران دانشگاه تهران، پژوهشنامه نقد زبان های خارجی دانشگاه شهید بهشتی، مجله زبان و ادب دانشگاه علامه، مجله ادبیات دانشگاه مازندران، مجله ادیان و عرفان، عضو پیوسته انجمن انسان شناسان ایران، عضو انجمن ایران شناسی اروپا (SIE)، عضو انجمن بین المللی مطالعات مانوی (IAMS)، عضو انجمن بین المللی جوامع فارسی زبان ASPS، استاد مدعو در دانشگاه دولتی مسکو (۲۰۱۳-۲۰۱۴).

تالیفات:

- ۱) اسطوره آفرینش در کیش مانی، چاپ ششم نشر هیرمند ۱۳۹۳.
- ۲) اسطوره بیان نمادین، انتشارات سروش، چاپ سوم ۱۳۹۱.
- ۳) زیر آسمانه های نور (جستارهای اسطوره پژوهی و ایران شناسی)، چاپ دوم نشر قطره ۱۳۹۰.
- ۴) سرودهای روشنایی (جستاری در شعر ایران باستان و سرودهای مانوی)، نشر اسطوره، ۱۳۸۶.
- ۵) عرفان مانوی و اسطوره آفرینش (به انگلیسی)، چاپ دانشگاه پنسیلوانیا، ۲۰۰۵.
- ۶) درسنامه ادبیات فارسی (به انگلیسی)، نشر اسطوره، ۱۳۹۰.
- ۷) ادبیات مانوی (با مهرداد بهار)، نشر کارنامه، در دست چاپ، ۱۳۹۳.
- ۸) ترانه های مازندرانی، نشر رسانش، در دست چاپ، ۱۳۹۳.
- ۹) چشمه های بیدار (جستارهای فرهنگی، ادبی، هنری)، نشر هیرمند، در دست چاپ، ۱۳۹۳.
- ۱۰) سرودهای روشنایی: جستاری در شعر ایران باستان و میانه.
- ۱۱) ادبیات مانوی (با مهرداد بهار).

12) Manichaean Gnosis, 2002.

ترجمه ها:

- ۱) هنر مانوی، هانس یواخیم کلیم کایت، تهران: ویراست دوم، نشر اسطوره، ۱۳۸۴.
- ۲) زیور مانوی، س. ر. س. آبری، تهران: ویراست دوم، نشر اسطوره ۱۳۸۸.
- ۳) دانشنامه اساطیر جهان، رکس وارنر، تهران: نشر اسطوره، ۱۳۸۹
- ۴) ادبیات گنوسی، گروه مولفان، تهران: نشر اسطوره، ۱۳۸۷.
- ۵) اسطوره و آیین، گروه مولفان، تهران: نشر اسطوره، ۱۳۸۷.
- ۶) مجموعه اساطیر جهان (۱۰ جلد)، تهران: نشر قطره، ۱۳۸۹-۱۳۹۰.
- ۷) مجموعه ۱۰ جلدی شعر جهان، تهران، اسطوره، ۱۳۸۴-۸۵.
- ۸) اساطیر جهان، ویلیام داتی، تهران: اسطوره-چشمه، ۱۳۹۲.
- ۹) دانشنامه اساطیر جهان.
- ۱۰) ضمیر پنهان.
- ۱۱) مجموعه شعر جهان در ۱۰ جلد.

گزیده مقالات در مجموعه ها و مجلات علمی پژوهشی:

- "میتره در اوستا"، مجله باستان شناسی و تاریخ، س ۹، ش ۱، آبان ۱۳۷۴.
- "مهرنامگ، سرودنامه ای مانوی" یاد بهار: یادنامه دکتر مهرداد بهار، تهران: انتشارات آگاه، زمستان ۱۳۷۶.
- "ترانه های طبری امیر پازواری و اشعار هجایی ایرانی" در پژوهش نامه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی، ش ۳۲، زمستان ۱۳۸۰.
- "بازسازی ارزشنگ مانی"، مجله باستان شناسی و تاریخ، ش ۲۱، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، بهار و تابستان ۱۳۷۷.
- "بررسی تطبیقی دیباچه مثنوی معنوی و اشعار گنوسی"، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، س ۳۵، ش ۲، ش.م. ۱۳۶-۱۳۷، ۱۳۸۱.
- "بازتاب فرهنگی کیش مانوی"، پژوهش نامه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی، ش ۳۳، بهار ۱۳۸۱.
- "تیرماه سیزه (جشن تیرگان) و اسطوره تیشتر"، نامه انسان شناسی: فصل نامه انجمن انسان شناسی ایران، س ۱، ش ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۱.

- "کیش گنوسی و عرفان مانوی"، نامه مفید: مجله علمی پژوهشی دانشگاه مفید، س ۸، ش ۲، ش. پ. ۳۰، تابستان ۱۳۸۱.
- "درونمایه های اساطیری نوروز"، مجله مطالعات ایرانی، مرکز تحقیقات فرهنگ و زبان های ایرانی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان، س ۲، ش ۴، پاییز ۱۳۸۲.
- "مانی و مانویت در روایات کهن پارسی تا سده پنجم هجری"، پژوهشنامه دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ش ۳۸، تابستان ۱۳۸۲.
- "افسانه سفر مانی به چین بر پایه فارسنامه ابن بلخی و شرفنامه نظامی"، نامه ایران باستان: مجله بین المللی مطالعات ایرانی، س ۳، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۸۲ (تاریخ انتشار دی ۱۳۸۳)
- "جستاری در شعر ایرانی میانه غربی"، مجله علوم انسانی دانشگاه الزهراء، س ۱۳ و ۱۴، ش ۴۸ و ۴۹، زمستان ۱۳۸۲ و بهار ۱۳۸۳
- "تخت جمشید: از معبد تا تختگاه"، نامه انسان شناسی، س ۲، ش ۶، ۱۳۸۳، انتشار ۱۳۸۵
- "بررسی شخصیت آشیل-اسفندیار و هکتور رستم در شاهنامه و ایلید"، شاهنامه پژوهی، دفتر دوم، مشهد، ۱۳۸۶
- "جشن سده" دانشنامه ادب فارسی ج ۲، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران ۱۳۸۷
- "اشارات مانوی در جوامع الحکایات و لوامع الروایات عوفی"، جشن نامه دکتر بدرالزمان قریب، تهران: طهوری، ۱۳۸۷.
- "اسطوره کیخسرو در شاهنامه"، اسطوره متن هویت ساز (حضور شاهنامه در ادب و فرهنگ ایرانی)، به کوشش بهمن نامور مطلق، تهران: علمی فرهنگی، ۱۳۸۷
- مقالات در ژورنال های بین المللی و مجموعه مقالات خارجی:

"Rumi's Prologue to the Mathnawi and Gnostic Hymns: A Comparative Analysis"
Islamic Culture: An English Quarterly, Hyderabad Deccan, (India), Vol. LXXVII,
 No. 3, July 2003.

"An Iranian Cultural Approach to Manichaean Gnosticism", *Journal of Dharma: An International Quarterly of World Religions*, published by
 Dharma Research Association, Center for Study of World Religions, Bangalore
 (India), Vol. 30, No. 2, April-June 2005.

"New Light on Iranian Approach of Manichaeism based on Classical Persian Texts

from 10th to 11th A.D.”, *Proceedings of 5th European Conference of Iranian Studies*,

University of Bologna, Ravenna (Italy) 2007

“The Role of the Beloved of Lights in the Process of Manichaean Cosmogony”,
Journal Central Asian Studies, October 2006

“Gods and Goddesses in Kitab al-Radd-I al'l-Zandiq al-La'in Ibn-I Muqaffa”,
Journal of Central Asian Studies, 2007.

مقالات در همایش ها و کنفرانس ها:

سمینار بین المللی نقش تاریخی فرهنگ ایرانی در جاده ابریشم، سازمان یونسکو با همکاری موسسه مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، اصفهان: ۱۳-۱۷ شهریور ۱۳۷۴. عنوان مقاله: “بازسازی ارژنگ مانی”، منتشر شده در مجله باستان شناسی و تاریخ، س ۱۲، ش ۱ و ۲، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، بهار و تابستان ۱۳۷۷.

نخستین همایش ملی ایران شناسی، تهران: بنیاد ایران شناسی، ۲۷-۳۰ خرداد ۱۳۸۱. عنوان مقاله: “بررسی وزن یشت ها”، منتشر شده در مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران شناسی، ج ۱ (زبان و زبان شناسی)، بنیاد ایران شناسی، تهران ۱۳۸۳، چکیده فارسی و انگلیسی مقاله در خلاصه مقالات نخستین همایش ملی ایران شناسی، تهران، خرداد ۱۳۸۱

همایش بین المللی تورفان: صدمین سالگرد کشف متون و آثار هنری مانوی تورفان، برلین: فرهنگستان علوم انسانی، مرکز پژوهش های تورفانی، و موزه هنر هندی، ۸-۱۳ سپتامبر ۲۰۰۲. عنوان مقاله: “The Function of Roshnan Xwarist in Manichaean Cosmogony”
Journal of Central Asia, October 2006.

همایش بررسی پیشینه فرهنگی ایران، مرکز تحقیقات فرهنگ و زبان ایران، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۱۶-۱۸ مهر ۱۳۸۱. عنوان مقاله: “اشعار پارسی به شیوه آثار منظوم ایرانی میانه”، منتشر شده در مجله مطالعات ایرانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، س ۱، ش ۲، پاییز ۱۳۸۱.

نخستین همایش نیماشناسی، دانشگاه مازندران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، اداره کل فرهنگ و ارشاد

اسلامی استان مازندران و اداره کل دفتر برنامه ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بابلسر، ۱۰-۱۲ دی ۱۳۸۱. عنوان مقاله: "اسطوره در شعر نیما"، منتشر شده در مجموعه مقالات همایش نیمایوشیج، ج ۱، ۱۳۸۱.

پنجمین کنفرانس اروپایی مطالعات ایرانی، ۶-۱۱ اکتبر ۲۰۰۳، دانشگاه بولونیا، راونا (ایتالیا)، عنوان مقاله:
New Light on Iranian Approach of Manichaeism based on Classical Persian Texts
from 10th to 11th A.D. منتشر شده در مجموعه مقالات کنفرانس، ایتالیا، ۲۰۰۵.

دومین همایش دوسالانه پیرامون مطالعات ایرانی، انجمن مطالعات جوامع فارسی زبان، ۲-۵ آوریل ۲۰۰۴، ایروان (ارمنستان)، عنوان مقاله: "Gods and Goddesses in a Classical Arabic Text"

چهارمین سمینار بررسی زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پکن، دانشکده زبان های شرقی، ۷-۸ مارس ۲۰۰۵.
 عنوان مقاله: *A Research on Manichaean Middle Persian and Parthian*

کنگره بین المللی شعر، دانشگاه ما آن شان (چین)، ۶-۹ نوامبر ۲۰۰۵. عنوان مقاله: *Unification of Nationality and Modernity: Its Reflection in Poetry* منتشر شده متن انگلیسی در *e. journal Poetry*، www.kritya.in، متن فارسی در کتاب *ماه ادبیات و فلسفه*، س ۹، ش ۱، آبان ۱۳۸۴.

همایش هفته فرهنگی ایران در مسکو-قفقاز، فروردین ۱۳۸۶ (۲۰۰۷)، عنوان مقاله "بررسی مشکلات و موانع ایرانشناسی در روسیه"

ششمین کنفرانس ایران شناسی اروپا، وین (اطریش)، سپتامبر ۲۰۰۷. عنوان مقاله: "Manichaean Remarks in Javame al-Hekayat..."

هفتمین کنفرانس ایران شناسی اروپا، کراکف، لهستان، سپتامبر ۲۰۱۱، عنوان مقاله: *Manichaean Cosmogony according to a Classical Text: Milal val-Nihal of Shahrastani*

همایش بین المللی هزارمین سال سرایش شاهنامه فردوسی، "اسطوره آسمان پیمایی کیکاووس" (مجموعه مقالات همایش بخش اول)، تهران، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی، آذرماه ۱۳۹۰.

همایش هزاره شاهنامه، فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۲۴ و ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۰، "اسطوره رستم و ایندرا" (مجموعه مقالات همایش)، تهران، ۱۳۹۲.

پیشینهء آموزشی:

تدریس دروس تاریخ ادبیات، زبانشناسی تاریخی، زبانهای باستانی، تاریخ زبان فارسی، اساطیر ایران، اوستا، متون مانوی در دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه مازندران، دانشگاه تهران، دانشگاه علامه و دانشگاه مطالعات بین المللی شانگهای.

جوایز علمی: لوح تقدیر موسسه آموزشی پژوهشی پارسه، لوح تقدیر استاد نمونه دانشگاه شهید بهشتی، جایزه کتاب فصل برای کتاب سرودهای روشنائی ۱۳۷۶، جایزه کتاب سال ۱۳۸۷ برای کتاب دانشنامه اساطیر جهان و جایزه کتاب فصل و کتاب سال ۱۳۸۹ برای کتاب ادبیات گنوسی.